

Razgovor sa djecom o

KORIŠĆENJU MEDIJA

KORIŠĆENJE MEDIJA

Tinejdžeri su potpuno na svom terenu u svijetu društvenih medija (Facebook, Whatsapp, Instagram itd.). Oni su u kontaktu sa medijima (knjige, filmovi, novine, televizija, internet ...) još od ranog djetinjstva. Škole koriste e-učenje kao dio svog nastavnog plana i programa i za učenike obezbjeđuju tablete i računare. Digitalna revolucija napreduje tako brzo da se generacije roditelja osjećaju potpuno bespomoćno i zatečeno.

Mediji oblikuju identitet i rodni identitet; oni informišu i manipulišu, a globalne mreže prodiru i u privatnu sferu našeg života. Mnogi roditelji su skeptični i kritički gledaju na ove pravce razvoja.

Tinejdžeri neprestano komuniciraju putem interneta, dok je, paradoksalno, komunikacija sa njihovim roditeljima sve marginalizovanija ili, u najgorem slučaju, prestaje da postoji.

Pa kako je moguće poučavati tinejdžere o rizicima, kao i o mogućnostima, koje mediji pružaju i uputiti ih u odgovornu upotrebu medija? Sastavili smo za vas izbor savjeta, strategija i korisnih informacija primjenljivih na sljedeće ključne pojmove:

Razmišljanje o sopstvenim medijskim navikama ([stranica 3](#))

Kako započeti razgovor sa tinejdžerima ([stranica 4](#))

Zajedničko uspostavljanje pravila ([stranica 6](#))

Prepoznavanje problematičnog ponašanja ([stranica 8](#))

Dalje informacije na Internetu:

www.jugendundmedien.ch Information portal for promoting media competence (Languages: German, French and Italian) / Informativni portal za promociju medijske kompetencije (jezici: njemački, francuski i italijanski)

www.schau-hin.info Media guide for families. Provides information about the risks and possibilities of media use with tips for media education (Languages: German and Turkish)

/ Medijski vodič za porodice. Pruža informacije o rizicima i mogućnostima korišćenja medija uz savjete za medijsko obrazovanje (jezici: njemački i turski)

«Golden Rules» The most important tips for the safe use of digital media: <https://www.jugendundmedien.ch/de/flyer-goldene-regeln-in-16-sprachen.html> (in 16 languages)

«Zlatna pravila» Najvažniji savjeti za bezbjednu upotrebu digitalnih medija

Razmišljanje o sopstvenim medijskim navikama

Iako je moguće da sve više osjećate da vaši sinovi ili kćeri – tinejdžeri više ne pridaju nikakvu važnost vašim mišljenjima i stavovima tokom puberteta, ne bi trebalo da potcjenjujete vaš uticaj na proces formiranja njihovog mišljenja. Vi ste ključna referentna osoba tokom svih formativnih godina vaše djece, u suštini kompas na koji se mogu osloniti i koji će ih voditi naprijed. Vaša djeca su naučila i uče od vas kako da se orijentišu u svijetu, da razlikuju ispravno od pogrešnog i kako da se odnose prema drugim ljudima, medijima i mašinama. Ova uloga ne može prestati jednostavno i preko noći.

Zato nastavljate da ispunjavate važnu funkciju uzora, iako vaši tinejdžeri počinju da labave veze u odnosu roditelj – dijete. Iz tog razloga je značajno da roditelji poznaju vlastiti stav i navike kada su mediji u pitanju. Ovde imate priliku da ga prepoznate i razmislite o svom ponašanju u odnosu na medije. Možda prepoznajete sebe u naizgled “nemogućem” medijskim ponašanju vaših tinejdžera.

Posmatrajte sebe:

- Kako komunicirate sa stvarnim ljudima?
- Kako komunicirate onlajn? Da li pravite razliku između ova dva slučaja?
- Kada i u koje vrijeme koristite medije?
- Koliko često koristite medije tokom dana?
- Koliko često otvarate svoj portabl uređaj da biste brzo provjerili vremenske prilike, e-poštu ili odgovorili na WhatsApp poruku?
- U koje svrhe koristite medije?
- Da li posežete za mobilnim telefonom dok jedete ili tokom razgovora?
- Da li je vaš televizor uključen tokom drugih slobodnih aktivnosti?
- Da li su vaši računari ili mobilni uređaji stalno uključeni za primanje poruka??

Kako započeti razgovor sa tinejdžerima

Jedan od mogućih oblika komunikacije sa tinejdžerima jeste da ih uključite u rasprave o temama koje ih zanimaju. Umjesto da iskazujete svoje nezadovoljstvo elektronskim uređajima koje koriste vaš sin ili kćerka, zainteresujte se i pitajte ih u koju svrhu koriste te medije.

- Za koju svrhu su vam potrebni laptop, tablet, pametni telefon?
- Koje vrste komunikacionih kanala koristite?
- Koje aplikacije koristite i za šta?
- Možete li da mi pokažete kako se slike, tekstovi, videozapisi prenose i mijenjaju u različitim mrežama?

Uključite vašeg tinejdžera u diskusiju o upotrebi pojedinačnih medija. U tu svrhu, vi i vaše dijete možete odlučiti da vodite medijski dnevnik¹ u dogovorenom vremenskom periodu. Medijski dnevnik je digitalni dokument koji je potrebno popuniti na računaru. Taj dokument možete pronaći na našoj [veb stranici](#).

- Uporedite sopstvenu upotrebu medija sa upotrebom vaših tinejdžera. Ko koristi koji medij i u koju svrhu?
- Kakav značaj imaju ovi mediji za obje strane?
- Ko je zabrinut ili uznemiren i čime? Zašto?
- Kakve želje imate vi i vaša djeca?
- Pristanite na obostrano prihvatljiv medijski post ili odmor.

Vodeći medijski dnevnik, možete istovremeno da ojačate samoregulaciju svojih tinejdžera: Da li osjećate da gubim vrijeme, ili: Da li moje korišćenje medija unapređuje moju ličnost? Na kraju krajeva, glavni cilj medijskog obrazovanja sastoji se u učenju djece da usvoje promišljeno i svjesno korišćenje medija.

Koristite medije zajedno i na taj način uključite svoje sinove i kćeri u razgovor. Možete da razmotrite sljedeće mogućnosti:

- Pažljivo proučite jednu od svojih omiljenih TV emisija, sapunica ili neku onlajn igru: kako rade njihovi kreatori? Šta imaju za cilj ti programi ili igre? Kako su predstavljeni glumci ili takmičari? Kako se na gledaoce može uticati? Da li se to događa otvoreno ili prikriveno? Koliko su stvarni "realiti programi"?

- Zajedno koristite aplikacije sa pametnog telefona (npr. za digitalnu obradu slika, pravljenje video zapisa). Stvaranje nečeg smislenog i rad sa “sophisticiranim” igrama i aplikacijama dovodi do svjesnog načina rada sa pametnim telefonima i medijima uopšte (npr. kreiranje e-knjige, foto romana). Još jedan pozitivan efekat kao rezultat saradnje roditelja i djece u stvaranju digitalnog proizvoda jeste pojačano kritičko razumijevanje medijskih sadržaja. Ako iz ličnog iskustva znam kako se pravi film i kako se slike mijenjaju u “fotošopu” itd., imaću drugačiji pogled na ono što vidim na internetu.
- Traganje za podacima na mreži: zajedno sa svojim tinejdžerima potražite informacije o sebi, poznanicima ili rođacima. Razgovarajte o tome što ste pronašli i šta bi te informacije mogle da znače za pojedince koji su u pitanju. Da li su prekršena prava na privatnost? Kako mogu da zaštitim sopstvenu privatnost? Kako bih želio/željela da se predstavim na internetu? Koje vrste informacija o sebi nikada ne bi trebalo da se nađu na internetu?

Zajedničko uspostavljanje pravila²

Opšta zabrana upotrebe medija (interneta, televizije, pametnog telefona, itd.) nije preporučljiva, a vjerovatno – ni strogo primjenljiva. Mediji su dio naše svakodnevice i nude, pored rizika, i mnogo koristi, kao što su mogućnosti učenja, informisanja, kontakata sa prijateljima, igre i zabave, čime doprinose osnivanju naših demokratskih društava.

Stoga je važno da se dogovore zajednička pravila za upotrebu medija. Ova pravila navedena su u zajedničkom sporazumu koji je lako dostupan svima (npr. prikačen na vrata frižidera). Uključite svoje tinejdžere u raspravu o sljedećim temama. Pregovarajte o zajedničkom stavu i zabilježite ga u pisanom obliku. Moguće posljedice kršenja bilo kog pravila takođe bi trebalo da budu zabilježene u pisanom obliku. Kao i bilo koji drugi ugovor, i ovaj ugovor o medijima moraju da potpišu sve strane i treba da sadrži mjesto i datum.

Tačnije, kako bi izgledao takav ugovor? Na [stranici 11](#) pronaći ćete primjerak ugovora za upotrebu pametnih telefona³.

Vremenski okvir: Koliko vremena provodite dnevno ili nedjeljno u korišćenju medija (posebno značajno za stariju djecu). Pokušajte da klasifikujete na sljedeći način, ako je moguće:

- Vremenski okvir: Koliko vremena provodite dnevno ili sedmično uz medije (posebno smisleno sa starijom djecom). Pokušajte razlikovati na sljedeći način, ako je moguće:
  - štampani mediji
  - surfovanje internetom
  - igranje (korišćenje interneta/sa elektronskim uređajima)
  - razgovaranje telefonom sa prijateljima/rođacima
  - čatovanje sa prijateljima/rođacima
  - gledanje filmova ili video zapisa.
- Zaštita podataka:
  - Uzdrži se od nepažljivog otkrivanja sopstvenih ličnih podataka.
  - Privatne podatke, poput fotografija, prosljeđujte samo pouzdanim poznatim osobama. Prvo, uvijek razmislite: hoćete li, moguće, kasnije biti uznemireni zbog njihovog sadržaja? Ako niste sigurni, uzdržite se od objavljivanja/prenošenja takvih podataka.
  - Kreirajte i prenosite podatke o drugima (npr. fotografije, video zapise, itd.) samo uz izričit pristanak tih

osoba.

- Uključite lokacijske usluge (npr. GPS), Bluetooth ili NFC (Near Field Communication/ komunikacija sa obližnjim poljem) samo po potrebi.
- Mobilni telefon:
  - Pokrivanje troškova: Ko plaća, koliko i za šta?
  - Instalacija i administracija aplikacija: ko je odgovoran?
  - Otvorite kodove i podešavanja za zaštitu djece i mladih: instalirajte ih zajedno i povremeno provjerite da li su postavke još uvijek odgovarajuće.
  - Dogovorite se o slobodnom vremenu i mjestu za korišćenje mobilnog telefona i poštujujte institucije poput crkava, bolnica itd.
- Internet:
  - Koristite i često menjajte odgovarajuće lozinke.
  - Kada koristite sadržaj koji potiče sa interneta razgovarajte o zaštiti intelektualne svojine sa svojim djetetom izrazima koji su u skladu sa godinama, kao i o tome kako se pravilno navode izvori u izradi domaćih zadataka i u prezentacijama.
  - Redovno zajedno provjeravajte podešavanja za zaštitu privatnosti na servisu sa porukama i na društvenim mrežama.
  - Pridržavajte se zakona o autorskim pravima: ne distribuirajte sadržaj poput muzike, video zapisa itd., koji se obično plaćaju.
  - Internet prevare: Ako su vaša djeca nasjela na prevare (npr. slučajna kupovina ili pretplata), nemojte njih da krivite, već pokušajte da zajedno razjasnite situaciju.
  - Neophodno je da se prethodno dobije odobrenje od roditelja za kupovinu i narudžbe.
- Video i TV:
  - Opredjeljujte se za televizijske programe u skladu sa godinama.
  - Nema gledanja televizije sa strane dok se rade domaći zadaci ili se obavljaju neke druge uobičajene aktivnosti poput jela ili razgovora.
  - Gledajte TV programe i filmove zajedno kao uobičajenu aktivnost i dopustite svima da naizmjenično odlučuju koji programi će se gledatu.
- Igre:
  - Nove kompjuterske igre i zabave ne dobavljaju se bez prethodne roditeljske saglasnosti ili usklađenosti sa utvrđenim mjesečnim budžetom.
  - Poštujte restrikcije vezane za starosno doba.
  - Roditelji ne bi trebalo da jednostavno isključe onlajn igre svojih tinejdžera, a da im ne pruže mogućnost da ih sačuvaju.
  - Održavajte adekvatnu jačinu zvuka.
  - Igrajte zajedno.
- Roditelji moraju svojim tinejdžerima jasno reći: "Ako vam se nešto čini čudnim, ili ako vas određeni sadržaj uznemirava, ako ste zbog nečega šokirani ili traumatizovani, ako se stidite ili ako vas nepoznata osoba pita za strogo lične podatke, molim vas da me slobodno kontaktirate u bilo koje vrijeme!"

Prepoznavanje problematičnog ponašanja

U razgovoru sa vašim tinejdžerima obavezno naglasite rizike koji se mogu javiti tokom korišćenja medija, posebno digitalnih. Održavajte kontakt sa svojom djecom i interesujte se za njihove aktivnosti. Promatrajte uočljive promjene u njihovom ponašanju i budite na oprezu.

Ako bi vaši tinejdžeri pokazali dramatičan pad uspjeha u školi ili se potpuno izolovali od društva, ako je njihovo loše fizičko ili emocionalno stanje svakodnevna pojava, obratite se drugim referentnim osobama, poput njihovih nastavnika. Zatražite od njih procjenu i pomoć.

Kako prepoznati internet zlostavljanje⁴?

Indikacije o virtuelnom zlostavljanju nijesu jasno prepoznate, jer počinioci, žrtve i gledaoci često nijesu voljni da se oglase. Međutim, sajber-nasilje posve sigurno mijenja ponašanje pogođene djece. Sklona su da:

- ... se povuku od društva; ne vole da idu u školu; njihov uspjeh u učionici opada, a njihova interesovanja značajno se mijenjaju.
- ... pokazuju fizičke i psihičke simptome (npr. nedostatak apetita, poremećaj sna, obeshrabrenost, osjećaj inferiornosti i depresije).
- ... više ne uživaju u korišćenju internet; isključuju se iz čatovanja ako neko drugi pogleda na ekran, ili djeluju uznemireno i zbunjeno nakon čitanja novih prikaza i poruka.
- ... dosljedno prekidaju bilo kakav razgovor o promjenama u ponašanju ili drugim vidljivim promjenama, ne pridajući im značaj ili reaguju kao da se stide i izbjegavaju pitanja.

Šta roditelji mogu da urade:

- Ponudite podršku: djeca bi trebalo da budu sigurna da mogu kad god požele da razgovaraju sa roditeljima o svojim iskustvima na internetu i da im povjerenje u njih ne predstavlja nepremostivu prepreku.
- Pokažite razumijevanje: reagujte razumno i saosjećajno na moguće promjene u djetetovom ponašanju.
- Shvatite stvari ozbiljno: djeca treba da znaju da se oni i njihove brige shvataju ozbiljno i da će dobiti pomoć. Ako roditelji žele da preduzmu konkretne korake o određenim pitanjima, korisno je da se dijete uključi u njihove diskusije i nastojanja da se rješenje pronađe.

- Ne kažnjavajte – zabrana upotrebe mobilnog telefona ili zabrana interneta nije korisna. Virtuelno zlostavljanje uglavnom nije prouzrokovano djetetovim lošim ponašanjem, jer sadržaji o ugroženim osobama mogu se objavljivati nezavisno od njihove upotrebe interneta ili mobilnih uređaja.
- Kontaktiranje škole – može biti korisno da se problem prijavi školi u koju vaše dijete ide kako bi se sugerisalo da se o sajber-nasilju raspravlja u učionici.
- Pomozite svojim tinejdžerima u prikupljanju i čuvanju snimaka ekrana kao dokaza o sajber-nasilju. Ako su počinioci poznati, zamolite ih da obrišu odgovarajući sadržaj. Ako se to ne dogodi, zatražite od internet servisa da preduzme odgovarajuće mjere.
- Teški slučajevi zlostavljanja treba da se prijave policiji. Takođe, preporučljivo je da se prethodno pribavi pravni savjet.
- Za dodatne informacije o nasilju uopšte, pogledajte dokument [“Razgovor sa djecom o zlostavljanju”](#).

Kako možete prepoznati zavisno ponašanje⁵?

U slučaju zavisnosti od interneta, centar života osobe sve više se pomjera iz stvarnog života u virtuelnu stvarnost. Osobe koje su postale zavisne često odbijaju zajedničko jelo, radije žive u zamračenim sobama ispred svog računara nego da se sa drugima bave aktivnostima na otvorenom, a krajnje su umorni zbog konstantnog uskraćivanja sna. Druge posljedice su smanjenje uspjeha u školi, povlačenje iz društva, gubitak interesovanja za aktivnosti sa vršnjacima.

Šta roditelji mogu da urade:

- Pazite na ograničenja u kompjuterskim igrama vezana za starosno doba.
- Održavajte kontakt sa svojom djecom, neka vam pokažu igre koje igraju i razgovarajte o njihovim onlajn aktivnostima i njihovim omiljenim veb lokacijama.
- Razmislite kako žed za avanturom i potreba za pripadanjem, priznanjem i uspjehom mogu biti zadovoljene i u stvarnom svijetu.
- U slučajevima prekomjernog korišćenja interneta i onlajn igara: smanjite dnevno ili nedjeljno vremensko ograničenje i zajedno sa vašim djetetom razmotrite ideje za alternativne slobodne aktivnosti. Kao što je ranije sugerisano (vidi [stranicu 6](#)), ugovor o korišćenju medija mogao bi biti od pomoći u ovom pogledu.
- Ako više ne možete da doprete do svog djeteta, potražite stručni savjet. Regionalni savjetodavni centri koji se bave zavisnošću često imaju osoblje za oblast “onlajn zavisnosti”..

Prikazivanje nasilja na internetu⁶

Nasilje je danas veoma prisutno u medijima. Digitalni mediji nose poseban rizik izloženosti adolescenata brojnim prikazima nasilja. Štaviše, cirkulacija slika stvarnog nasilja sve je rasprostranjenija zbog sopstvenih video zapisa na pametnim telefonima. Konzumiranje materijala koji prikazuje nasilje može imati negativne posljedice po djecu i adolescente: bijes, strah, ljutnja osećanja su koja doživljavaju mnogi njihovi korisnici. Isto tako, samo korišćenje nasilja može da utiče na njihovo ponašanje. Uz prisustvo i nekih drugih faktora rizika, adolescenti su skloniji nasilju ako posmatraju brojne prikaze nasilja.

Šta roditelji mogu da urade:

- Vodite računa da vaši tinejdžeri koriste samo igre i video zapise koji su odobreni za njihove starosne grupe.
- Poboljšajte tehničku zaštitu vaših elektronskih medija (npr. filtera za zaštitu djece).
- Ograničite korišćenje medija vašim tinejdžerima.
- Razgovarajte sa vašim tinejdžerima o njihovim osjećanjima i potencijalnim strahovima koji se odnose na korišćenje medija..

Pornografija na internetu⁷

Ako adolescenti surfuju internetom u potrazi za informacijama o određenim temama, oni će se prije ili kasnije susresti sa pornografskim slikama. Interesovanje za seksualnost i sopstveni fizički izgled potpuno je prirodno i pripada zdravom razvoju. Međutim, prenglašeno seksualizovane slike mogu imati uznemirujući ili čak zastrašujući efekat na adolescente. Takav uticaj pornografije na tinejdžere dešava se kada su bez prethodnog ili samo ograničenog seksualnog iskustava u stvarnom životu. Zbog toga je u mnogim zemljama protivzakonito prikazivanje ili pružanje pornografskih slika maloljetnicima (djeci mlađoj od 16 godina).

Ako adolescenti sami stvaraju materijal erotske prirode (fotografije ili video snimci) i prosljeđuju ga svojim simpatijama (ili čak grupama prijatelja), to se naziva seksting. U tom se pogledu mora biti posebno oprezan. Kao prvo, primaoci takvog materijala mogu ga zloupotrijebiti na brojne načine (kompromitujuće slike mogu da se šire bez pristanka pošiljaoca). Drugo, maloljetnici mogu da budu krivično gonjeni ako proizvode i prenose pornografske materijale. Roditelji bi trebalo da se informišu o zakonskim odredbama za svoju zemlju.

Sajber ili internetsko zavođenje dešava se kada odrasle osobe pristupaju djeci ili adolescentima na internetu sa ciljem eventualnog bavljenja seksualnim radnjama. Anonimnost interneta olakšava takvo druženje, omogućujući počiniocima pedoseksualizma da se predstavljaju kao vršnjaci koji traže kontakt sa djecom i adolescentima. Takav pristup može brzo dovesti do seksualnog zlostavljanja: egzibicionizam, slanje pornografskog sadržaja, šokantni izrazi i radnje.

Šta roditelji mogu da urade:

- Veoma je važno da roditelji sa svojom djecom, na način primjeren njihovom uzrastu, razgovaraju o temi pornografije i da budu spremni da odgovore na njihova pitanja ili razjasne prethodno pregledani sadržaj. Seksualno obrazovanje je veoma važno za zdrav razvoj. Za dodatne informacije o ovoj temi, pogledajte dokument "[Razgovor sa djecom o njihovom tijelu i seksualnosti](#)" i "[Razgovor sa djecom o seksu i ljubavi](#)".
- Na vašem računaru moguće je da se blokira x-rangirani sadržaj, ali imajte na umu da će vaši tinejdžeri vjerovatno da dobiju pornografski sadržaj putem računara od svojih prijatelja. Stoga ohrabrujte svoju djecu da razgovaraju o provokativnom sadržaju sa osobom kojoj vjeruju.
- Vodite računa o starosnoj restrikciji videa i kompjuterskih igara.
- O temi "eksting":
- Razgovarajte sa svojim djetetom o temi autoportretisanja na internetu: Kako bi želio/željela da te percipiraju drugi? Da li možeš da živiš sa činjenicom da se kompromitujuće slike o tebi prosljeđuju u školi ili da kruže negdje drugo bez tvog znanja?
- O temi "sajber zavođenja":
- Jasno predočite svojoj djeci da vam se mogu odmah obratiti ako na internetu postoji nešto što im se čini "jezivim" ili uznemirujućim, posebno kada čatuju. Obavijestite ostale korisnike, blokirajte ih ili obrišite kontakt za čatovanje ako dođe do zloupotrebe.
- Adolescente treba savjetovati da budu oprezni sa svojim kontakt podacima na internetu. Isto tako, ne smiju neoprezno da šalju svoje fotografije ili uključuju svoje veb kamere na računaru. Tinejdžeri nikada ne bi trebalo da dozvole da ih neko nagovori da se negdje sami upoznaju sa poznanikom sa čatovanja.

Model ugovora za pravila koja se tiču upotrebe pametnih telefona:

Ja kao sin/kćerka pristajem na sljedeća osnovna pravila:

- ◆ Nematam nikakvo osnovno pravo da imam pametni telefon. Znam da loše ponašanje može da rezultira (privremenom) konfiskacijom mog pametnog telefona.
- ◆ Nikom ne pišem ništa što mu ne bih rekao/rekla direktno u lice.
- ◆ Nakon 21h moj telefon ostaje u "porodičnoj kutiji" i ne koristi se.
- ◆ Moj mobilni telefon ne koristi se tokom obroka.
- ◆ Punjenje telefona je moja odgovornost.
- ◆ Svoje podatke i upotrebu telefona držim pod kontrolom i neću trošiti više od _____ iznosa mjesečno. Ili: Tražim još kredita ako mi je mjesečno sljedovanje već potrošeno.
- ◆ Koristim telefon da kontaktiram roditelje ako kasno dolazim kući.
- ◆ Svjestan/svjesna sam da pametni telefon košta mnogo. Pažljivo postupam sa telefonom, znajući da nemam automatsko pravo da dobijem novi ako se ovaj pokvari ili izgubi.
- ◆ Ako primim čudne poruke ili pozive od nepoznatih ljudi, odmah ću obavijestiti roditelje.
- ◆ Neću slati ili objavljivati fotografije koje bi mogle da budu nečasne ili postidjuće za mene ili za druge.
- ◆ Poštujem pravila koja moja škola postavlja u vezi sa korišćenjem mobilnih telefona.
- ◆ Obazriv sam prema drugima u vezi sa jačinom zvuka moga telefona na javnim mestima.
- ◆ Neću da uznemiravam ljude u javnom prevozu i isključiću telefon u bibliotekama i bioskopima.
- ◆ Neću preuzeti nijednu aplikaciju bez dozvole roditelja.

Kao roditelj, poštovaću sljedeća pravila:

- ◆ Nakon 21h, moj telefon ostaje u "porodičnoj kutiji" i ne koristi se.
- ◆ Moj mobilni telefon ne koristi se tokom obroka.
- ◆ Mene zanimaju onlajn aktivnosti moje djece i na raspolaganju sam im ako žele da razgovaraju.
- ◆ Redovno ću se informisati o mogućnostima i rizicima pametnih telefona i određenih aplikacija, tako da mogu da podržim svoju djecu u odgovornom korišćenju elektronskih uređaja.

Smo da će kršenje pravila navedenih u ovom ugovoru dovesti do posljedica i/ili strožih propisa.

Mjesto, datum:

Potpis djeteta:

Potpis roditelja:

“Razgovor sa djecom o korišćenju medija” zasnovan je na sljedećim referencama:

- ¹ Informationsportal «Jugend und Medien». *Medientagebuch*. retrieved 05.06.2018.
<https://www.jugendundmedien.ch/jugendschutz/elterliche-begleitung.html>
  - ² Landesanstalt für Medien NRW. *Mediennutzungsvertrag*. retrieved 20.03.2019.
<https://www.mediennutzungsvertrag.de/>
  - ³ Fritz, Bianca. 2014. «Mustervertrag für das eigene Smartphone» *Das Schweizer Elternmagazin Fritz und Fränzi*, Dezember, 69.
  - ⁴ Initiative «SCHAU HIN! Was Dein Kind mit Medien macht». *Cybermobbing: Das verbirgt sich hinter den Begriff*. retrieved 20.03.2019.
<https://www.schau-hin.info/artikel/cybermobbing-terror-im-netz/>
  - ⁵ Informationsportal «Jugend und Medien». *Internet und Computerspiele können süchtig machen*. retrieved 22.03.2019.
<https://www.jugendundmedien.ch/de/themen/onlinesucht.html>
  - ⁶ Informationsportal «Jugend und Medien». *Gewalt im Netz*. retrieved 05.06.2018
<https://www.jugendundmedien.ch/chancen-und-gefahren/gefahren-im-ueberblick/gewalt.html>
  - ⁷ Informationsportal «Jugend und Medien». *Sexualität und Pornografie im Netz*. retrieved 22.03.2019.
<https://www.jugendundmedien.ch/de/themen/sexualitaet-pornografie.html>
- Fritz, Bianca. 2014. «Smart mit dem ersten eigenen Smartphone» *Das Schweizer Elternmagazin Fritz und Fränzi*, Dezember, 66-69.
- Informationsportal «Jugend und Medien». *Jugendschutz. Tipps und Hinweise für Eltern*. retrieved 05.06.2018.
<https://www.jugendundmedien.ch/jugendschutz/elterliche-begleitung.html>
- Initiative «SCHAU HIN! Was Dein Kind mit Medien macht». *Papa, leg das Handy weg! Eltern als Vorbild*.
retrieved 20.03.2019
<https://www.schau-hin.info/artikel/papa-leg-das-handy-weg/>
- Initiative «SCHAU HIN! Was Dein Kind mit Medien macht». 2018. *Regeln finden zwischen Helikoptereltern und Handysucht*. retrieved 20.03.2019.
<https://www.schau-hin.info/news/regeln-finden-zwischen-helikoptereltern-und-handysucht/>